

HAL
open science

**Партисипативна процедура в процесуальному праві
Франції: до питання про удосконалення про
удосконалення національного законодавства України**

Anatoliy Kostruba

► **To cite this version:**

Anatoliy Kostruba. Партисипативна процедура в процесуальному праві Франції: до питання про удосконалення про удосконалення національного законодавства України. Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України, Research Institute of Private Law and Entrepreneurship named after Academician F. G. Burchak of the National Academy of Science of Ukraine, Jun 2023, Kyiv, Ukraine. pp.62-64. <hal-04228944>

HAL Id: hal-04228944

<https://hal.science/hal-04228944>

Submitted on 6 Oct 2023

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire HAL, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників Шостого науково-практичного круглого столу

м. Київ, 15 червня 2023 року

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
(протокол № 7 від 28 червня 2023 р.)*

Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України [Електронний ресурс]: збірник матеріалів Шостого науково-практичного круглого столу (м. Київ, 15 червня 2023 р.) / упорядник В. М. Короленко. К.: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023. 114 с. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

ISBN 978-617-8084-19-6

У збірнику представлені наукові доповіді учасників Шостого науково-практичного круглого столу «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України», який відбувся 15 червня 2023 р. у Науково-дослідному інституті приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Тематика доповідей учасників стосується широкого кола теоретичних та практичних проблем імплементации міжнародних стандартів судоустрою та судочинства в ході реформ останніх років. Учасники обговорили проблеми доступу до судочинства, застосування аналогії права та аналогії закону у вирішенні справ, розмежування юрисдикцій, оптимізації процесів, доказів та доказування, реалізації судових рішень.

Збірник зацікавить наукових і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, докторантів та аспірантів, студентів, які вивчають актуальні проблеми цивільного і господарського процесів, а також суддів, адвокатів та всіх практикуючих юристів.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за зміст публікацій, їх відповідність до вимог законодавства і за порушення авторських прав.

ISBN 978-617-8084-19-6

© Автори, 2023

© Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2023

сторони, яка подала таке клопотання, повертатися до розгляду без виклику сторін коли не з'явилася жодна зі сторін, або розглядати справу лише за участю тієї сторони, яка не заявляла таке клопотання, але з'явилася у судове засідання. Це належним чином гарантує право бути вислуханим у суді.

Коструба А. В.
ПАРТИСИПАТИВНА ПРОЦЕДУРА
В ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ ФРАНЦІЇ:
ДО ПИТАННЯ ПРО УДОСКОНАЛЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

До середини ХХ століття в умовах інтенсифікації економічного розвитку ставати очевидним, що Цивільний процесуальний кодекс Франції, прийнятий ще 1806 р. безнадійно застарів.

Переважна більшість статей чотирьох книг Кодексу 1806 і навіть цілі його розділи до середини 1960-х рр. були скасовані.

Аналогічну тенденцію ми спостерігаємо, аналізуючи Комерційний кодекс Франції, який також втрачає свою регламентацій функціональність к середини 20 століття. Отже, більшість процесуальних відносин того часу регулюється окремими і достатньо численними нормативно-правовими актами процесуального права Франції.

Відповідний алгоритм декодифікації національного законодавства ми спостерігаємо в Україні, яскравим прикладом чого є декларативність положень Господарського кодексу України та нормативна інституційність цивільного законодавства України. Вказане є свідченням загальних тенденцій у розвитку національного законодавства багатьох європейським країн.

Розуміючи власні недоліки у сфері нормотворчості, які в умовах розрізненості правового регулювання призвели до системності їх протиріч, французький законотворець, наприкінці 1960-х на початку 1970-х років проводить реформу процесуального законодавства, результатом якої стає Новий цивільний процесуальний кодекс Франції.

«Новий цивільний процесуальний кодекс Франції» діяв під такою назвою аж до набрання чинності Законом Франції № 2007—1787 від 20 грудня 2007 р. «Про спрощення права», яким його було перейменовано на «Цивільний процесуальний кодекс».

Відходячі традиції окремого нормативного регулювання процесуальних відносин, що характерно для законодавства Франції середини ХХ століття,

вже на початку XX століття спостерігається стійка тенденція до консолідації нормативного масиву.

Серед нововведень процесуального законодавства Франції на сучасному етапі слід виділити новації у сфері альтернативного вирішення спорів, що заслуговує на свою увагу в умовах розвитку національного законодавства України.

Традиційним для України є виділення таких способів врегулювання спорів як: судове провадження, медіація, арбітраж та мирова угода.

Нині процесуально законодавство Франції виділяє такі способи вирішення соціальних конфліктів: переговори; медіація; консиліація (погоджувальна процедура); мирова угода; експертиза; арбітраж (третейський суд), партисипативна процедура та власне судове провадження. Наведене свідчить про ефективність позасудового вирішення спорів через розширення переліку відповідних процедур.

Щодо перерахованих альтернативних способів врегулювання суперечок нині інтерес для нас складає партисипативна процедура. Варто зазначити, що більшість з наведених процесуальних конструкцій в тій чи іншій частині відображені в національній процесуальній екосистемі. У той же час партисипативна процедура як результат рецепції *Common law* становить підвищений інтерес в аспекті питання їх процесуальної функціональності, отже її поява у праві Франції має історію лише з 2011 року.

Суть партисипативної процедури полягає у проведенні сторонами без участі незалежної третьої особи, але за сприяння адвокатів сторін та протягом заздалегідь визначеного періоду часу переговорів, спрямованих на мирне врегулювання спору.

В основі партисипативної процедури лежить метод ведення переговорів, на основі певних правил, дотримуючись яких сторони в абсолютній більшості випадків здатні досягти розумної угоди. Суть цього методу полягає в тому, що при врегулюванні спору сторони спільно вирішують загальну проблему, керуючись з одного боку об'єктивними стандартами, а з іншого – власними інтересами та дійсними потребам.

За відсутності згоди між сторонами конфлікту передбачається полегшений перехід до судового розгляду спору або той його частини, яка не була врегульована сторонами. Так, сторонам не потрібно проходити інші обов'язкові процедури (консиліація або медіація у випадках, коли ці процедури є обов'язковими (ст. 2066 Цивільного кодексу Франції)). Крім того, французькі юристи зазначають, що у разі відсутності угоди сторін за підсумками проведення партисипативної процедури конвенційну стадію

останньої можна розглядати як підготовку справи до цивільного розгляду в суді, яка згодом дозволяє прискорити розгляд справи судом.

Основні положення, що стосуються партисипативної процедури, умов, порядку та наслідків укладання угоди про проведення партисипативної процедури містяться у Цивільному кодексі Франції. Такий підхід обумовлений природою цієї процедури, яку ми не можемо віднести до судових.

В свою чергу, питання про обмін документами між сторонами, звернення до спеціаліста в ході проведення процедури, підсумки її проведення, про судове запровадження угоди, досягнутої за підсумками проведення партисипативної процедури, про судовий розгляд та вирішення спору щодо неврегульованих розбіжностей визначається вже у Цивільному процесуальному кодексі Франції. В цьому аспекті ми вже ведемо мову про процесуальні моменти вирішення юридичного конфлікту між учасниками відносин.

Не зважаючи на нормативну диспозитивність в застосуванні відповідної процедури, трудові спори не можуть бути врегульовані за їх допомогою.

При виборі партисипативної процедури сторони, спір яких ще не передано на розгляд до суду, укладають відповідну партисипативну угоду, згідно з якою зобов'язуються спільно та сумлінно працювати над мирним врегулюванням спору за межами судових процедур.

Саме цим, на нашу думку пояснюється регламентація відповідної юридичної конструкції в межах саме цивільного законодавства.

Відповідна партисипативна угода повинна містити умову про термін проведення процедури, предмет спору, документи та інформацію, необхідну для вирішення спору, та порядок обміну ними. Очевидно, необхідно враховувати довірчий характер дискусій.

Партисипативна угода укладається на певний тимчасовий період, протягом якого сторони не мають права звертатися до суду за вирішенням спору.

Структурно, відповідно до положень статті 1543 Цивільного процесуального кодексу Франції, партисипативна процедура складається з власне конвенційної процедури, спрямованої на досягнення сторонами угоди щодо варіанту врегулювання спору, та в разі необхідності, наступної за конвенційною, процедури судового розгляду.

Таким чином, партисипативна процедура – це альтернативний спосіб врегулювання спорів виключно за участю адвокатів ха межами судового провадження.

Наукове видання

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ
МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
У ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ
СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
Шостого науково-практичного круглого столу
(м. Київ, 15 червня 2023 року)

Упорядник – В. М. Короленко

Комп'ютерна верстка та дизайн обкладинки – В. М. Короленко

Підписано до друку 01.10.2023 р. Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 6,5 Тираж 300 прим. Зам. № 23-006

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України
вул. Раєвського, 23-а, м. Київ, 01042

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції,
серія ДК № 4758 від 07.08.2014